

Çərşənbə axşamı, 23 sentyabr 1919-cu il, nömrə 280

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci səhəyi-dəvamiyyəsi. Şəşənbə, 27 zihiccətül-haram sənə 1337. 23 Eylül 1919 sənə.

Türk və İslamla müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalətin müfəkatını idarə təyin edir. Məhəllə-idarə: Bakı, Vorontovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 2 manat.

Abuna şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 70 rubla, 2 aylığı 130 rubla, 3 aylığı 180 rubla. Bakı üçün 1 aylığı 60 rubla, 2 aylığı 110 rubla, 3 aylığı 150 rubla. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə oktyabr ayının 1-nədək heasb olunur. Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 5 rubla, axırncı səhifədə sətri 4 rubla, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 3 rubla.

SİRK “MODERN”

Şəşənbə günü sentyabrın 23-ndə məşhur sportsmen Pyotr Nikolayeviç Yelizarov tərəfindən mükəmməl surətdə vücuda gətirilməsi Fransa gülüş mübarizəsinin 86-ncı günüdür.

Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

1-nci qəti mübarizə: Qırmızı Maska – Gənc Əli.

2-nci: Yermak – Kreçetov.

3-ncü: Kalişeviç – Makarov.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında. Tamaşa başlanacaq 8-də, qurtaracaq 12-də. Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində [nəzarəti altında] olacaqdır.

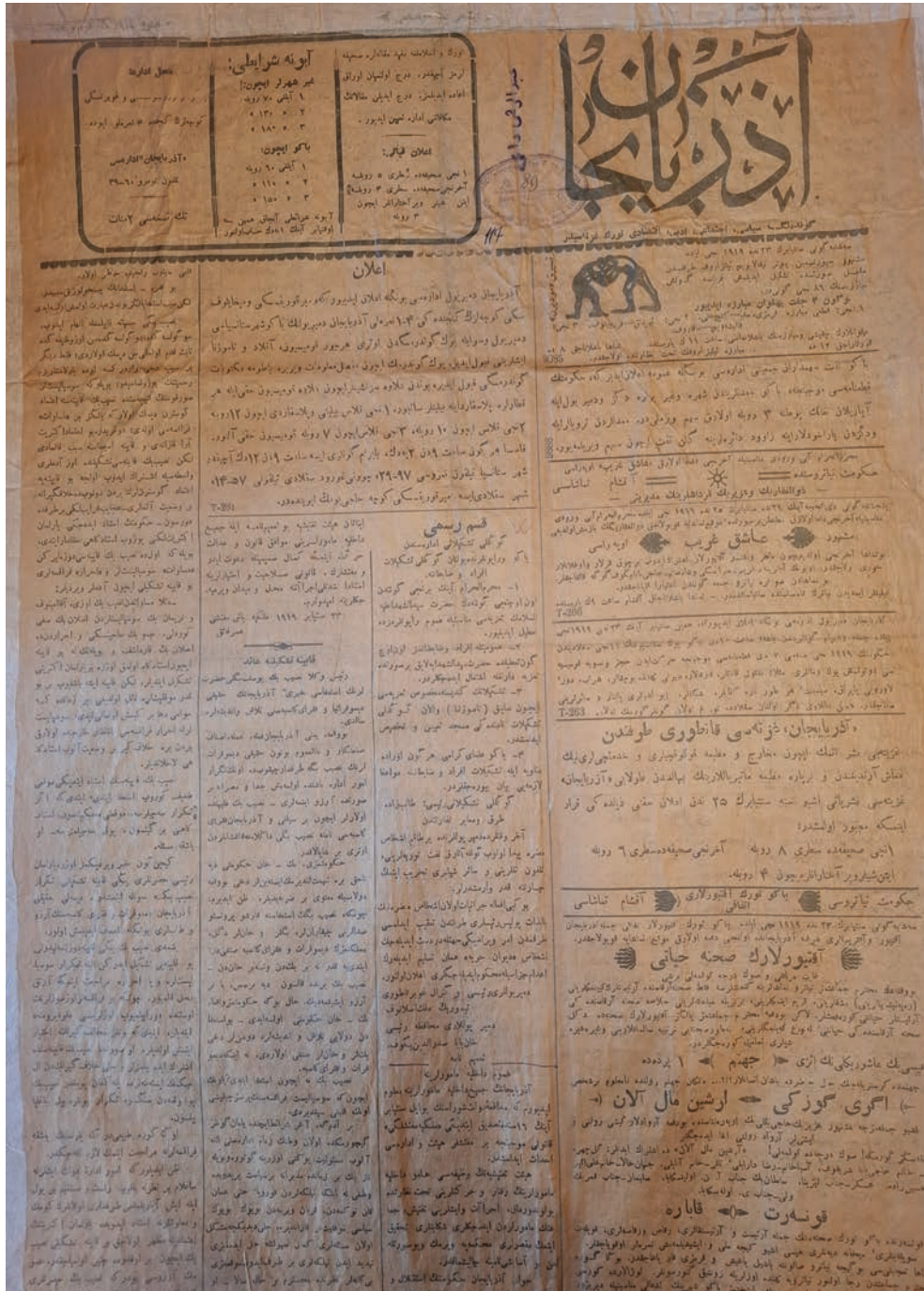
9085

***

Bakı Neft Səhmdaran Cəmiyyəti İdarəsi bununla ümumə elan edir ki, hökumətin qətnaməsi mövcbincə, Bakı mədənlərindən şəhərə və qeyri yerlərə dəniz və dəmiryoluyla aparılan neftin putuna 3 rubla olaraq səhm verməlidir. Mədənlərdən trubalarla və dənizdən paraxodlarla zavod dairələrinə gələn neft üçün səhm verilməyir.

9888

T-266

“Azərbaycan” qəzetinin 280-ci nömrəsinin 1-ci səhifəsi

**BAKİ TÜRK AKTYORLARI İTTİFAQI
HÖKUMƏT TEATROSU**

AXŞAM TAMAŞASI

Səşənbə günü sentyabrın
23-ndə 1919-ncu ildə

Bakı Türk Aktyorlar İttifaqı
cümlə Azərbaycan

aktyor və aktrisalari şərəfinə
Azərbaycanda əvvəlinci dəfə olaraq
mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır

“Aktyorların səhnə həyatı”

Qayət maraqlı və son dərəcə
gülməli bir şey.

Bu vaxtdək möhtərəm camaatımız
teatro tamaşalarına gəlmişlərsə,
fəqət səhnə arxasında

artistlərin geyinməklərini,
məşqlərini (repetitsiyalarını),

grim etməklərini,

bir-biriylə mübahisələrini,
xülasə, səhnə arxasındakı

artistlər həyatını,

nə növ geyinməklərini,

nə tövr səhnəni tərtibə salmaqlarını
və qeyrə-qeyrə şeyləri

tamamilə görəcəklərdir.

İsa bəy Aşurbəylinin əsəri

“Cəhənnəm” 1 pərdədə

Cəhənnəmdə göstəriləcək hal-hazırda
yaşayan insanlar???

Mələkani-cəhənnəm rolunda
naməlum bir şəxs.

“Əyri güzgü” – “Arşın mal alan”

İşbu cümləmizcə məşhur Üzeyir bəy
Hacıbəylinin operettasında bu dəfə
arvadlar kişi rolunu və kişilər arvad
rolunu ifa edəcəklər.

Tələsiniz görməyə!

Son dərəcədə gülməli!

“Arşın mal alan”da iştirak edənlər:

Gülçöhrə (xanım) – Hacıbaba Şərifov,

Asiya (xanım) – Rza Darablı,

Telli (xanım) – Anaplı,

Cahan xala (xanım) – Ələkbər

Hüseynzadə,

Əsgər (cənab) – Lizina,

Soltan bəy (cənab) – A. N. Olenskaya,

Süleyman bəy (cənab) – Qəmər,

Vəli (cənab) – Y. Olenskaya.

Konsert – Kabare

Konsertdə Bakı türk səhnəsinin cümlə

artist və artistkaları, rəqqas və

rəqqasələri, kuplet söyləyənləri,

meyxana deyənləri həpsi

işbu gecə milli və eşidilməmiş

nömrələr oxuyacaqlar.

Daha təəccüblüsü, bu gecə teatro

salonuna yaşıl yağış və qırmızı qar

yağacaqdır. Buna görə möhtərəm

camaatdan rica olunur teatroya

gələndə özləriylə zontik gətirsinlər.

Lojalarda kürsü qurulacaqdır.

Qəhrəman Türk Ordusunun

paytaxtımız Bakı şəhərini

işğalı münasibətilə

dirijor Müslüm bəy Maqomayevin

musiqi ilə tərtib etdiyi yeni rəqs:

“Türk qadınının rəqsi”.

Böyük musiqi dəstəsi.

Fasilələrdə çalacaqdır

Azərbaycan Hərbi Orkestri.

Tamaşa axşam saat 12-də

qurtaracaqdır və

başlanacaq axşam saat 8-də.

Müdür: Hüseynqulu Sarablı.

Dirijor: Müslüm bəy Maqomayev.

Baş rejissor: A. M. Şərifzadə.

Məsul: Xəlil Hüseynzadə.

Rejissor: Hacıbaba Şərifov.

Administrator: Rza Darablı.

* * *

Azərbaycan Dəmiryol İdarəsi bununla elan edir ki, həmin sentyabr ayının 24-dən 1919-cu ildə cümə və bayram günlərindən başqa saat 10-dan Bakı yük stansiyasının 11-ci skladından hökumətin 1919-cu sənəsi 7 may qətnaməsi mövcibincə [qətnaməsinə əsasən] hərəkət edən Həcz və Təsviyə [Müsadirə və Ləğvetmə] Komissiyası tutulmuş yük və malları, məsələn məftul kantlar, kaskalar, serni [kükürdlü] kağız, boçkalar, şərab, duz, lavrovı yarpaq [dəfnə yarpağı], sement, hər tövr təzə kitablar, şəkillər, ev aşıyaları, paltar və sairələrini satacaqdır. Həmin malları zikr olunan skladda torq [hərrac] olan günlər görmək olar.

T-263

**“AZƏRBAYCAN” QƏZETƏSİ
KANTORU TƏRƏFİNDƏN**

Qəzetəni nəşr etmək üçün məxaric və mətbəə qulluqçuları və xidmətçilərinin maaşı artdığından və bir para mətbəə materiallarının bahalığından dolayı “Azərbaycan” qəzetəsi nəşriyyəti işbu sənə sentyabrın 25-dən elan haqqını zeyldəki [aşağıdakı] qərar üzrə etməyə məcbur olmuşdur:

1-ci səhifədə sətri 8 rublə; axırını səhifədə sətri 6 rublə; itən şeylər və yer axtaranlar üçün 4 rublə.

ELAN

Azərbaycan Dəmiryol İdarəsi bununla elan edir ki, Merkurievski və Mixaylovski küçələrin küncündəki 1-4 nömrəli Azərbaycan Dəmiryolunun Bakı şəhər stansiyası dəmiryol və su ilə yük göndərməkdən ötrü hər cür komissiyon, aklad [vergi] və tamojna işlərini qəbul edir. Yük gön-

dərmək üçün müfəssəl məlumat verir, Batuma məktubat göndərməyi qəbul edir, bundan əlavə, sərnəşinlər üçün əlavə komissiyon haqqı ilə hər qatarlara plaskart ilə biletlər satır. Birinci klas bileti və plaskartı üçün 12 rublə, ikinci klas üçün 10 rublə, üçüncü klas üçün 7 rublə komissiyon haqqı alınır. Kassa hər gün saat 9-dan 2-dək, bayram günləri isə saat 9-dan 12-dək açıqdır. Şəhər stansiya telefonu nömrəsi 29-97. Çorını-qorod skladı telefonu 14-57, şəhər skladı isə Merkurievski küçə Hacıyevin evindədir.

T-261

**QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]**

Könüllü təşkilatı idarəsindən

Bakı və rayonlarında bulunan Könüllü təşkilat əfrad və zabitanına [əsgər və zabitlərinə]:

1) Məhərrəmül-həram ayının birinci günündən 13-cü gününədək həzrəti-Seyyidüş-şühədə əleyhissələmin təziyəsi münasibətilə ümum rayonlarımızda tətillik edilir.

2) Ümumiyyətlə əfrad və zabitanımız 13 gün tətildə həzrəti-Seyyidüş-şühədəyə layiq bir surətdə təziyədarlıqla iştiğal edəcəklərdir [məşğul olacaqlar].

3) Təşkilatın kəndisinə məxsus təziyəsi üçün sabiq Tamojna və əlan Könüllü təşkilat namındakı məscid təyin və təxsis edilmişdir [ayrılmışdır].

4) Bakı üləməyi-kiramı [tanınmış ruhaniləri] hər gün orada münavibə ilə [növbə ilə] təşkilat əfrad və zabitanına moizi-laziməni bəyan buyuracaqlardır.

*Könüllü təşkilatı rəisi:
[Yusif Ziya] Talıbzadə*

Türük və Məabir Nəzarətindən [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyindən]

Axır vaxtlarda dəmiryollarında bir təqim əşxasi-müzirə [ziyankar şəxslər] peyda olub, güllə ataraq neft trubalarını, telefon tellərini və sair şeyləri təxrib etmək cəsarətinə qədər varmışdılar. Bu kimi əf'ala cürətyab olan [işlərə cürət edən] əşxasi-müzirənin bizzat polis rəisləri tərəfindən təqib edilməsi tərəfindən əmr verildiyi cəhətlə, dərdəst ediləcək əşxas [tutulacaq şəxslər] divani-hərbə [hərbi məhkəməyə] həman təslim edilərək, edam cəzası ilə məhkum ediləcəkləri elan olunur.

*Dəmiryolları rəisi və
general-qubernatoru:
Teymur bəy Məlikaslanov
Dəmiryolları mühafizə rəisi:
Xanbaba Sədrəddinbəyov*

Təminatnamə [direktiv, sərəncam]

Ümum Daxiliyyə məmurlarına

Azərbaycanın cəmi Daxiliyyə məmurlarına məlum edirəm ki, Müdafiyyə-Dövlət Şurasının bu il sentyabr ayının 16-da təsdiq etdiyi “Mülkiyyə müfəttişliyi” qanununu mövcubincə [qanununa əsasən] bir müfəttişlər heyət və idarəsi ehdas edilmişdir [yaradılmışdır].

Heyəti-təftişiyənin [təftiş heyətinin] vəzifəsi hamı daxiliyyə məmurlarının rəftar və hərəkətlərini təhti-nəzarətdə [nəzarət altında] bulundurmaq, icraat və işlərini təftiş, camaatın məmurlardan edəcəkləri şikayətləri təhqiq etmək, müqəsirləri məhkəməyə vermək və bu surətlə əmnü-asayışı [əmin-amanlıq və asayışı] təminə çalışmaqdır.

Cavan Azərbaycan Hökumətinin istiqlal və istiqbalının [gələcəyinin] parlaq

lığını və Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] ailəsi arasındakı şərəf və etibarını, qüdrət və nüfuzunu ancaq idareyidaxiliyyəsinin [daxili idarəsinin] intizamında, mətinliyində və əhvali-adılanəsində [ədalətə müvafiq hallarında] görünən və buna ürəkdən inanan heyəti-təftişiyə bu təminatnamə ilə cəmi Daxiliyyə məmurlarını müvafiqi-qanun və ədalət hərəkət etməyə kamali-səmimiyyətlə dəvət edir və müfəttişlərin qanuni səlahiyyət və ixtiyarlarına istinadən şiddətli icraatına məhəl [yer] və meydan verməyəcəklərinə ümidvaram.

*23 sentyabr 1919
Mülkiyyə baş müfəttişi:
Ömər Faiq [Nemanzadə]*

KABİNƏ TƏŞKİLİNƏ AİD

Rəisül-vükəla [Baş nazir] Nəsim bəy Yusifbəyli həzrətlərinin istefası xəbəri Azərbaycanın həqiqi demokratiya və fəqərəyi-kasibəsini tələş və əndişələrə saldı.

Bu vəqə, yəni Azərbaycan fəhlə, əmələ [işçi], əsnaf [peşəkar], sənətkar və bilümmum [ümumiyyətlə] bütün həqiqi demokratlarının Nəsim bəyə tərəfdar çıxıb da onun təkrar ümuri-idarə [idarə işləri] başında olmasını ciddən və müsirranə bir surətdə [təkidlə, israrla] arzu etmələri Nəsim bəy əleyhində olanlar üçün bir sillə və Azərbaycan fəqərəyi-kasibəsi naminə Nəsim bəyi danlamağa qalxışanlardan ötrü bir şapalaqdır.

Hökumətimizi bəy-xan hökuməti deyə nahaq yerə töhmətləndirmək istəyənlər dəxi bu vəqə dolayısı ilə mənəvi

bir zərbə yedilər, zənn edirəm. Çünki Nəsim bəyin istefasına qarşı protesto sədarlarını çıxaranlar, bəylər və xanlar deyil, məmləkətimizin demokrat və fəqərəyikasibə sinfidir. İndiyə qədər nə bir bəydən və nə bir xandan "Nəsim bəy yerində qalsın" deyə bir səs, ya bir arzu eşitmədik. Halbuki hökumətimiz vəqəən [doğrudan da] bəy-xan hökuməti olsaydı, bu istefadan dolayı tələş və əndişələrə düşənlər dəxi bəylər və xanlar sinfi olardı, nəinki demokrat və fəqərəyi-kasibə.

Nəsim bəy nə üçün istefa etdi?

Onun üçün ki, Sosialist fraksiyasının yersiz çıxışı onun qəlbini sındırdı.

Bir adam ki, ağır şərait içində yaman günlər keçirməkdə olan vətənin zimamidarəsini [idarəsinin cilovunu] əlinə alıb məsuliyət yükünü üzərinə götürə və belə nazik [həssas] bir zamanda müdəbbirənə [ağıllı, tədbiri] bir siyasət yeridib də vətəni nəinki təhlükələrdən qoruya, hətta həman qan tökmədən, qurban vermədən böyük-böyük siyasi müvəffəqiyyətlər qazandıra, həlli dedikcə müşkül olan məsələləri kamali-sühulətlə [asanlıqla; yumuşaqlıqla] həll edə, bizi təhdid edən təhlükələri bərtərəf edib [aradan qaldırıb] mövqeyimizi biganələr nəzərində möhtərəm bir hala sala – o adam bir bu qədər müvəffəqiyyətlərdən sonra heç olmasa bir quru "çox sağ ol" da eşitməyib, onun əvəzində nahaq yerə təkdir [pisləmə, danlama], məzəmmət və məlamətlər [töhmətlər] dinləməyə məcbur olarsa, əlbəttə, onun qəlbi sınıb rəncidəxatir olar [küsər, inciyər].

Bu fəqərə [fakt] – istefanın psixoloji səbəbidir. Lakin səbəbi-istefa yalnız bundan ibarət olmuş olsa idi, Nəsim bəyi his-

siyyata qapılmaqla ittiham edib “Söyləsən də, döyülsən də sən öz vəzifəndə sabitqədəm olmalısən”, demək olardı. Fəqət digər bir səbəb dəxi vardır ki, o da parlamentarizm rəsmiyyətinin pozulmasıdır.

Böylə ki, sosialistlər sorğusunun nəticəsində Nəsim bəy Kabinəsinə etimad göstərən demək olar ki, yalnız bir "Müsavat" fraksiyası oldu. Doğrudur, bu etimad əksəriyyəti-ara [səs çoxluğu] qazandı və Kabinə istefasına səbəb qalmadı, lakin Nəsim bəy, Kabinəsi təşkilində öz adamları vasitəsilə iştirak edib, əvvəlcə bu Kabinəyə etimad göstərənlərin birdən dönüb də xilafgirənə bir vəziyyət almaları – əcaib-qəraibliyi bir tərəfdə dursun – hökumətin istinad edəcəyi Parlaman əksəriyyətliyini pozub istinadgahı xələldar etdi.

Böylə ki, əvvəldə Nəsim bəy Kabinəsi düzəlkən "Müsavat", Sosialistlər və "Əhrar" fraksiyaları bu Kabinə təşkili üçün adamlar verdilər.

Məsələn, "Müsavat"dan Nəsim bəy özü, Ağa Əminov və Nəriman bəy [Nərimanbəyov], sosialistlərdən Aslan bəy Səfikürlü, Camo bəy Hacinski və "Əhrar"dan Aslan bəy Qardaşov. Və böyləliklə, bu Kabinə üçün istinadgah olmaq üzrə bir Parlaman əksəriyyəti təşkil edildilər, lakin Kabinə işə başlayıb bir bu qədər müvəffəqiyyətlərə nail olduğu bir zamanda – ki mövqeyi daha bərkimiş olmalı idi – sosialistlərlə "Əhrar" fraksiyası intizar xaricində [gözlənilən əksinə] olaraq birdən-birə xilafgir bir vəziyyət alıb, istinadgahı laxlatdılar.

Nəsim bəy, Kabinəsinin istinad etdiyi mövqeyi zəif görüb istefa etdi; etdi ki,

əgər təkrar seçilsə, mövqeyini möhkəmlətsin, istinadgahını bərkitsin, yox seçilməzsə – o başqa məsələ.

Keçən gün xəbər verdiyimiz üzrə Parlaman rəisi həzrətləri yeni Kabinə təşkilini təkrar Nəsim bəyə həvalə etmişdir. Deməli, həqiqi Azərbaycan demokrat və fəqərəyi-kasibəsinin arzu və tələbləri bununla isaf edilmiş [yerinə yetirilmiş] olur.

Şimdi Nəsim bəy yeni Kabinə düzəltməlidirlər. Bu Kabinəni təşkil edərkən, əlbəttə, təkrar sosialistlərə və ya "Əhrar"a müraciət etməyə artıq məhəl [yer] qalmayıb. Çünki bu fraksiyalar öz sözlərinin üstündə dura bilməyib, özlərini "kompromete" etdilər [öz nüfuzlarını zədələdilər]. İndi ki, bunlar müxalifçilik ixtiyar etmiş oldular, o surətdə Nəsim bəy Kabinəsində iştirak edə bilməzlər və hətta xilafçılıqdan əl çəkmək istəsələr də, yenə güman yoxdur Nəsim bəy bu vəqədən sonra təkrar bunlara bel bağlaya bilsin.

Ona görə, təbiidir ki, Parlamanın başqa fraksiyalarına müraciət etmək lazım gələcəkdir.

Zənn edilir ki, ümuru-idareyi-dövlət [dövlətin idarə edilməsi] işlərinə sağlam bir nəzərlə baxıb, rast və müstəqim [doğru, düzgün] bir yol ilə iş aparılması tərəfdarı olanların kömək və müavinətlərinə istinad edib də Parlaman əksəriyyətinin etimadına məzhər [nail] olacaq bir Kabinə təşkili Nəsim bəy üçün bir o qədər də çətin olmayacaqdır.

Ümumun arzusu budur ki, Nəsim bəy həzrətləri öz Kabinəsini tezlik ilə düzəldib, Cümhuriyyətimizin idareyi-ümuruna [işlərinin idarəsinə] əvvəlkindən daha artıq ciddiyyət və müvəffəqiyyətlərlə mübaşir olsunlar [başlasınlar, girişsinlər].

Hacıbəyli Üzeyir

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

20 eylül [sentyabr] iclası

Sədr: Həsən bəy Ağayev

Katib: Mehdi bəy Hacınski

Rəis məsaili-yövmiyyəni [gündəlik məsələləri] və daxil olan övraq və ləvayih [sənədlər və layihələri] elam edəcək, yeni varid [daxil] olmuş qanun layihələri aid olduqları komissiyalara göndərilir və növbədəki məsailin [məsələlərin] müzakirəsinə keçilir.

Birinci növbədə tövcü vergilərinin artırılması haqqındakı qanun layihəsinin 2-ci qiraətidir.

Ağamalıoğlu Səməd ağa (Hümmət) tövcü vergilərinin artırılması əleyhindədir. Çünki onun zənnincə, qabaqca torpaq qanunu həll edilməli imiş, sonra bu qanun. Tainki kimin nə qədər yeri var və kimdən nə qədər vergi almaq lazım gəlirdi məlum olsun. Böylə olmasa, torpaq məsələsi həll edilməsə tövcünü yığmaq belə çətin olar. Nətiq deyir ki: Əvvəla bu layihə vergisi əksərən kənd fəqərəsi öhdəsinə düşər. Çünki yerin çoxu bəylərin, mülkədarların əlindədir, kəndlilər isə icarədar, ya rəncbərdirlər. Təyin olunan vergini bəylər onların üstünə qoyacaqlardır. Ona görə, müvəqqəət olaraq hələ bu qanunu qəbul etməməli, vergiləri artırmamalıdır. Saniyəni [ikincisi], çox adam var ki, ancaq kağız üzərində adı var, amma həqiqətdə yeri yoxdur. Yeri quldurlar əlindədir. Bu gün bu qanun qəbul ediləcək olarsa, gedib deyəcəklər siyahıda adın var, tövcü ver. Bu surətlə də yeri əkib mənfəət görə bir adam olacaq, tövcü verən

başqası. Binaənileyh [ona görə], mən təklif edirəm ki, o böyük torpaq məsələsi həll olunanaqədək bu qanun layihəsi təxirə salınsın.

[Əliheydər] Qarayev (Hümmət) layihəyi-qanuniyyənin qəbulu əleyhinə danışaraq deyir ki, qabaqca torpaq məsələsini həll etməli, sonra tövcü vergisini artırmalıdır.

[Rza bəy] Ağabəyov – (Müsavat, məruzəçi) Deyirlər bu qanun kəndlilər üçün zərərdir. Əlbəttə, vergi vermək hamının cibinə zərərdir, çünki pul çıxır. Amma hamı bunu da nəzərə almalıdır ki, xəzinəyə pul lazımdır. Məlumdur ki, xəzinə[nin] on milyonlar, yüz milyonlar ilə xərci var. Bu məxarici də yalnız pul kəsmək ilə ödəmək olmaz, camaatdan vergi yığmalıdır. Bir də inqilab xalqa yalnız bir hüquq verməyir, hər hüququn müqabilində müəyyən vəzifə dəxi var. Camaat hüriyyət qarşısında vəzifəsini də hüsni-ifa etməlidir. Nəhayət, deyirlər tövcü vergisi tamamilə fəqərənin üstünə düşəcəkdir. Xayıb, bu düz deyildir. Yer vergisini mülk sahibləri verəcəklər, nəinki icarədar, yəni rəncbərlər. Bu, bilvasitə [dolaylı] vergi deyil, bilavasitədir [birbaşadır]. Adını demokratiya tərəfdarı qoyan firqələr gərək hamıdan qabaq böylə vergilərin tərəfdarı olsunlar. Çünki bu vergini o adam verəcəkdir ki, bir yerin üstündə oturub, ondan mənfəətbərdar olur [mənfəət götürür]. O ki, deyirlər vergiləri adı kağız üzərində olan adamlardan alacaqlar, bu da dürüst deyildir. Çünki tövcü kağızlardakı siyahı üzərinə təqsim edilməyəcək [bölünməyəcək], siyahılar təhqiq və təftiş ediləcək, həqiqəti-halda [doğrudan] torpaq sahibi olanlar təyin olunacaq və həqiqət əsası ilə

tövcü təqsim ediləcəkdir.

İkinci nətiqə gəlincə, o, əsl məsələdən danışmayıb uzaqlara çəkir. Söz burasındadır ki, torpaq məsələsi nasıl həll olunur-olunsun, həman tövcü vergisi yer sahiblərinin üzərində qalacaqdır. Əgər biz bu gün bu qanunu müdafiə edirsək, ancaq onun üçündür ki, məqsədimiz yer sahiblərindən vergi alınmasıdır. Bu qanunun fəqərəyə dəxli yoxdur ki, zərəri də olsun. Binaənileyh, komissiya namından [adından] layihəyi-qanuniyyənin qəbulunu rica edirəm.

Nəhayət, layihəyi-qanuniyyə maddə-maddə rəyə vəz edilir [səsə qoyulur]. Birinci maddə əksəriyyəti-ara [səs çoxluğu] ilə qəbul olunur.

İkinci maddə səsə qoyulduqda, ibtida [əvvəlcə] “Müsavat”ın təklifi rəyə vəz edilir. “Müsavat” fraksiyası vergilərin 75, 300 və 800 faiz artırılmasını təklif edir. Bu təklif əksəriyyəti-ara ilə rədd edilir. Sonra Maliyyə-Büdcə komissiyasının təklifi səsə qoyulur. Maliyyə-Büdcə komissiyası dəxi hökumət tərəfindən təyin edilmiş miqdarı az hesab edərək, 100, 200 və 400 faiz artırılmasını təklif edir. Əksəriyyəti-ara ilə bu təklif qəbul olunur.

Sonra 3-cü və 4-cü maddələr səsə qoyularaq əksəriyyəti-ara ilə qəbula keçir və layihəyi-qanuniyyənin üçüncü qiraəti (nizamnaməyə görə) gələcək iclasa buraxılaraq növbədəki məsələyə, yəni ümum teatro və əyləncə biletlərindən alınan vergilərin artırılması haqqındakı layihəyi-qanuniyyənin müzakirəsinə keçilir.

[Əliheydər] Qarayev bu verginin dəxi əleyhinə danışır. Çünki deyir ki, bilet vergiləri artırılsa camaat üçün ağır olar, xalq teatrolara gedə bilməz.

[Səməd ağa] Ağamalıoğlu – Biz bilirik ki, xəzinəyə pul lazımdır və o pulları tapmaq, doldurmaq üçün də vergi yerləri axtarmaq lazımdır. Amma söz burasındadır ki, Maliyyə naziri vergiləri lazım gələn yerindən axtarmır. Bilirik, hökumətə pul lazımdır, bu da bizə məlumdur ki, hətta hökumət bu yaxın zamanlarda 600 milyon manat pul kəsmək üçün müsaidə is təmək məcburiyyətində qalacaqdır. Amma xəzinəyə lazım olan pulu əldə etmək üçün böyük vergi mənbələri aramaq lazımdır, nəinki xırda cüzi şeylər.

Bir də, biz axır hürriyətdən bir şey gözləyirik. Hürriyət gərək camaata bir şey versin. Yoxsa hürriyət xalqa bir şey verməzsə, daha onda nə hürriyət olur. Ona görədir ki, biz ümum xırda vergilərin əleyhindəyik. Nəzarət əgər xəzinəyə lazım olan pulları əldə etmək istəyirsə, gəlirə görə vergi təyini, daxili istiqraz və sair bu kimi çarələrə təvəssül [müraciət] etməlidir. Amma buna da təvəssül etmir, çünki burası dövlətlilərə zərərdir. *(Ümumi gülüş, soldan alqış)*

[Rza bəy] Ağabəyov (məruzəçi) - Hökumətə lazım olan pulu əldə etmək və xəzinəni doldurmaq üçün məlum olduğu üzrə bir çox vergilər təyin edilir. Daha filan vergidən az məbləğ hasil olur deyər adını xırda, cüzi şey qoyub rədd etməzlər. Bir məsəl var, deyir: dama-dama göl olar. Hər vergi həddi-zatında [öz-özlüyündə] az mədaxil versə də, o azları bir yerə topladıqda böyük bir məbləğ hasil olar. Doğrudur, biletlərdən vergi alınsa, mədaxil az olar. Amma bu qanunu tamamilə rədd etsək, onda kimə xeyir olar? Biz layihəyi-qanuniyyəni rədd etməklə biletlərin qiyməti azalmaz, intəhası fərqi bu olar ki,

mədaxil hökumətə çatmayıb teatroçuların cibində qalar. Zira o qiymətlər ki, indi biletlərə təyin edilmişdir, o qiymətlər əskilməyəcəkdir, haman miqdarında qalacaqdır. Əgər bu layihəni qəbul etmək istəyənlərin məqsədi camaatı teatroya və sairəyə çox cəlb etmək isə, onun da çarəsi biletin qiymətini azaltmaq deyil. Bunun üçün lazımdır xalq teatroları, xalq yurdları və sairə təsis edilsin.

Ona görə mən bu layihəni zərərsiz ədd [hesab] edərək, komissiya namından qəbulunu təklif və rica edirəm.

Layihəyi-qanuniyyə rəyə vəz edilərək birinci və ikinci qiraətdə qəbula keçir və üçüncü qiraəti gələcək iclasa buraxılır (nizamnamə mövcibincə) [nizamnaməyə əsasən].

Növbədə spirtdən qayırılan içkilərdən alınan vergilərin artırılması haqqındakı layihəyi-qanuniyyədir.

Hacı Kərim Sanıyev – (sosialist) içkinin camaata nə qədər zərərli olduğu bütün dünya üçün müəyyən və aşkar olmuşdur. Hətta köhnə Rusiya hökuməti axır zamanlar şərabin zərərini dərk edib, içkini mən [qadağan] etmişdi. Şəriət dəxi içkini mən etmişdir. Mən sosialist olduğum halda, bu məsələdə şəriətin ehkəminə [hökmlərinə] tamamilə əməl və içkinin bilmərrə mən edilməsini tələb edirəm.

[Arşak] Malxazyan (daşnak) rusca uzun bir nitq irad edərək bir çox rəqəmlər əsası ilə Azərbaycanda üzüm bağlarının nə qədər çox olduğunu və böyük bir qisminin haman fəqərə kəndlilərin əlində bulunduğunu, həm də üzüm məhsulunun yüzdə 95 faizinin şərab növündən olduğunu isbat edir, digər tərəfdən Azər-

baycanda hazırlanan şərab daxildə satılmaq üçün deyil, ən çox miqdarının xaricə ixrac üçün qayrıldığı qeydlə göstərir ki, Azərbaycanda üzümçülüğü qaldırmaq [ləğv etmək, aradan qaldırmaq] olmaz və ləğv edilərsə, məmləkət ticarətinə böyük bir zərbə təşkil edər. Əgər məqsəd əlkühl [alkoqol] ilə mübarizə isə, bunun üçün də başqa yollar vardır. Məsələn, əlkühl ilə mübarizə etmək istədikdə, əvvəla ixracat işlərini gözəl bir surətə salmalı və gömrük məsələsinin hüsni-həllinə çalışmalıdır. Sanıyən [ikincisi], vergi faizlərini əmtəənin ixrac ediləcəyi mövqedəki bazarın məzənnəsinə görə qılmalı və öylə etməlidir ki, Azərbaycan mətası məhəlli [yerli] maldan baha çıxmasın. Böylə olarsa, malın həpsi əcnəbi bazarlara gedərək, daxildə qalmaz. Əks surətdə Azərbaycanda mühüm bir ticarət mövqeyi tutmuş olan üzümçülük məhv olar, bu da həm dövlətə, həm camaata böyük xəsərət yetirər.

Digər tərəfdən, bu layihəyi-qanuniyyə tərtib verilərkən öylə möhkəm bir əsas üzərinə qurulmayıb, xırda şeylər mülahizə edilmişdir. Binaənileyh [ona görə], mən təklif edirəm bu qanun qəbul edilməsin və Maliyyə Nəzarətinə tapşırılsın bundan böylə hər bir layihəyi-qanuniyyəni tərtib verdikdə, aid olduğu və o işlə iştiğal eyləyən [məşğul olan] dövləti, ya ictimai müəssisələrə müraciətlə, məsləhət və məşvərət etsin.

[Əliheydər] Qarayev - İslam ölkəsi olduğu halda, Azərbaycanda, xüsusən Bakıda nəyə baxırsan şərabçı dükanıdır. Küçələrdə hər qədəmdə bir lokanta, bir şərabçı dükanı var.

Xülasə, əyyaşlıq xalq arasında kök sal-

maqdadır. Ona görə camaatı bu rəzalətdən qurtarmaq üçün hökumətə təklif etməlidir ki, şərabxanaların bilmərrə bağlanması və içkilərin mən [qadağan] edilməsi haqqında bir layihəyi-qanuniyyə hazırlasın.

Sanıyev Hacı Kərim – Malxazyan cavab verərək deyir ki: Azərbaycanda üzüm bağı nə qədər çox olsa da, şərabçılıq nə qədər rəvac tapmaqda isə də, fəqət üzüm bağları yalnız şərab qayırmaq üçün olmayıb, meyvəsi hər yerdə, hətta Petroqrada və Qərbi Avropada satılırdı. Bundan əlavə, məlumunuzdur ki, Azərbaycanda üzümdən doşab, sirkə və sairə qayırılır. Bu surətlə, Malxazovun iddiası düz deyildir, Azərbaycanda üzümçülük yalnız şərabçılığa xidmət etmir. Bir də, bağların əksəri müsəlmanındır, şərabçılıq isə müsəlman arasında yoxdur. Yalnız içkiçilik bizim aramızda son zamanlar şəhərlərdə yenicə başlanmaqda və kəndlərə sirayət etməkdədir. Ona görə Azərbaycan Hökuməti bunun önünü almalı, bunun üçün də açıq satışı mən etməli, duxanları [meyxanaları], şərab satılan yerləri qapamalı və içənlərə də cəza verməlidir.

[Rza bəy] Ağabəyov (məruzəçi) - Nətiq əfəndilərin danışıqlarından anlaşılır ki, əsas etibarilə onlar şərabdən alınan verginin artırılması əleyhində deyildirlər. Ancaq iki rəy var: birisi budur ki, ümumiyyətlə Azərbaycanda şərabçılıq və şərab istemalının mən'i [şərabdən istifadənin qadağan edilməsi] uğrunda tədbirlər görüb, içki mən' edilsin. Bir rəy də budur ki, ümumiyyətlə böylə qanun layihələri rədd edilsin.

Birinci rəy müqabilinə danışmağı mən fəzlə hesab edirəm. Amma ikinci mülahi-

zəyə o qədər də şərik olamayıram. Çünki bir dəfə nəzərə almalıdır ki, Azərbaycanda əhali yalnız müsəlmandan ibarət deyildir. Burada ermənilər, ruslar, yəhudilər və sairləri dəxi mövcuddurlar. Üzümlük və şərabçılıq Azərbaycan əhalisi üçün mühüm bir zəmindarlıq [mülkədarlıq; plantasiyaçılıq] və ticarət mənfəəti olduğu kimi, xəzinənin də burada mənafeyi var. Binaənileyh [ona görə], həm camaatın, həm də xəzinənin mənfəətini nəzərə almaq lazımdır. Əlkühl müqabilinə mübarizə tədbirindən bəhs edərkən söz arasında bir də dövlət inhisarından bəhs edildi. Halbuki şərab emalı və satışı işlərini dövlət tərəfindən təhti-inhisara [inhisar altına] almaq üçün bir çox hazırlıqlar, külli miqdarda mübaşırlar [dövlət adı- na iş görənlər] və külli təxsisat [və-sait] lazımdır.

Sabiq Rusiya Hökuməti belə bunu etməyi bacara bilmədi. Bir də, əgər çarlıq Rusiyası içki satışını təhti-inhisara almışdısa, məqsədi verginin önünü almaq deyildi. Biləks [əksinə], camaat arasına əyşə salmaq idi. Biz isə bu məqsədi təqib etməyirik.

Nəhayət, Malxazov deyir ki, hökumət böylə layiheyi-qanuniyələri tərtib verərəkən müəssisələrlə müşavirədə bulunmalıdır. Deməli, bu layihə tərtib verərkən Mərkəzi Şərabçılıq Komitəsinə məsləhət etməli imiş. Halbuki hamın komitənin bütün heyəti tam bürokratdır. Onunla məşvərətdə bulunmaqdan camaata və hökumətə bir xeyir çıxmazdı. Hətta Nəzarət [Nazirlik] o komitənin ilğası [iləvi] haqqında bir layiheyi-qanuniyyə hazırlayır. Əlavə: bu saat şərabın şüşəsi 70 manat, konyakın şüşəsi 100 manatdır. Yetmiş ma-

natdan 2 manat, yəni yüz manatdan 6 manat vergi tələb etmək çox böyük bir şey deyildir. Vergi artırılma içki bahalanar deyə, Parlamanı bahalaşmaqla qorxutmaq dəxi bicadır [yersizdir]. Bir də, məbus əfəndilər, şərab ayırıcı, spirt ayırıcı. Bu qanun ancaq spirt üçündür. Nəhayət, dövlətin böyük bir promışlennostunu da [sənayesini də] boğmaq olmaz. Biləksə ki, buradan xəzinəyə 75 milyon manata qədər mənfəət vüsul olur [çatır].

Rəy vəz olunaraq [səsa qoyularaq] layiheyi-qanuniyyə əksəriyyəti-ara [səs çoxluğu] ilə qəbul edilir.

Bə'dəhu [sonra]: 1 - Xəzinə Palatasının ləğvi; 2 - [Məhkəməyi-]Hərbiyyə qanunu 15-ci maddəsinin təbdili [dəyişdirilməsi]; 3 - dövləti gəlir vergisi qanununun 45 və 46-cı maddələrinin dəyişməsi; 4 - şəhadətnaməsiz olan içki ticarətindən alınan cərimələrin artırılması və 5 - . . . . . haqqındaki layiheyi-qanuniyələrə baxılaraq birinci, ikinci qiraətdə qəbul edirlər.

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

(Azərbaycan radio mövqifi tərəfindən alınmışdır)

(Bolşevik xəbərləri)

Moskvadan xəbər verirlər ki, Pskov sülh müzakirələri [müzakirələri] qət edilmişdir [kəsilmişdir]. Rusiya Şura Hökuməti nəinki bir Estlanda [Estoniya] istiqlalını, hətta Finlandiya, Latviya və Litva istiqlalılarını təsdiq etməklə sülhə hazırdır. La-

kin mübahisəli məsələlərin sonradan sülhlə həll ediləcəyinə ümid yoxdur. Sülh imza edildiyi qəti dəqiqədə birdən Müttəfiqlər öz vetolarını bəyan etməyib, bu bitərəf hökumətləri Rusiya əleyhinə yeni müharibəyə salmaz. Bunların məsuliyyəti lazım və arzu edilən sülh üçün mənasız müharibəni tərcih edənələrdir.

İngiltərə və Amerika

Hal-hazırda İngiltərə və Amerika sər-vətdarları arasında ciddi mübarizə davam edir. Amerika Senat komiyonu İngiltərə nüfuzuna və onun siyasətinə zərbə endirməyi qərara almışdır. İngiltərə qəzetələri millətlər nümayəndələrinin istiqlalıyyət məsələlərini dinləməkdən xeyli narazıdırlar. Çünki Versay sülh müzakirəti bununla təxirə düşə bilər. Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] və İngiltərə tərəfdarı olan Vilson fəqərəyi-kasibə [proletariat] tərəfindən endiriləcəkdir.

Serbiyada kommunizm

İngiltərə “Deyli teleqraf” qəzetəsi Serbiyada kommunist təşkilatının artmasını xəbər verir. Müvəffəqiyyətli təşviqat aparılmaqla bərabər, bir çox bolşevik qəzetələri nəşr edilməkdədir.

Petroqradi müdafiə

Petroqradi cəbhəsinə gedən başqır[d] əsgərləri mitinq tərtib etmişlərdir. Lenin və Trotski tərəfindən alınan teleqraf oxunub, böylə bir qətnamə çıxarılmışdır: Qırmızı Petroqradi fəhlələri məhkum millətlərin fəqərəyi-kasibəsi üzərində uca qaldırılmış kommunizm bayrağını sinələri ilə müdafiə edəcəklərdir. Biz yoldaş Leninin və Trotskinin dəvətilə şimal cəbhə-

sini müdafiə etməyə hazırız. Axırncı qətrə qanımıza qədər qırmızı şimali müdafiə etməyə yəmin edirik. Yaşasın inqilab! Yaşasın bütün cahın fəqərəyi-kasibə pişrovları yoldaş Lenin və Trotski!

Başqır[d] kommunistlərinin Mərkəzi Büro sədri Şalikulov

Ural cəbhəsində

Saratovdan xəbər verirlər ki, bolşeviklərin zərbəsi sayəsində Ural rayonunda kazak dəstələri arasında nizamsızlıq vardır. Komanda heyəti Rusiya Şura Hökuməti əleyhinə müharibə etməyin səmərəsiz olduğuna inanıb, hissə-hissə çıxıb getməkdədirlər. Qalan hissəsi bolşeviklər tərəfinə keçməkdədir. Əhali arasında sərxoşluq, qarətçilik və əsgərlikdən qaçmaq kimi müamilat [davranışlar] şiddət etmişdir. Ruhaniylərlə bərabər, burjuaziya Kolçakın qalib gəlməsi üçün hər gün dua edirlər.

Bessarabiyada üsyan

“P[riazovski] k[ray]” qəzetəsi xəbər verir ki, Bessarabiyada kəndlilər romaniyalılar əleyhinə qalxmışlar. Kəndlilər gözəl surətdə müsəlləhdirlər [silahlanmışlar]. Romaniya jandarmaları ilə onların müvəffəqiyyətli çarpışmaları olmuşdur. Bir çox dəmiryol körpüləri xarab edilmişdir. Dəmiryol hərəkatı dayanmışdır.

Macarıstanda

Lion - Romaniyalılar Budapeştəni təxliyə etməyə hazırlaşır. Şayələrinə bə-rəks [zidd] olaraq bu vaxta qədər Romaniya əsgərləri Macarıstan paytaxtında qalmadırlar. Böylə zənn edirlər ki, Romaniya əsgərləri getdikdən sonra anarşi

zühura çıxacaqdır. Bu münasibətlə amerikalılar söyləmişlər ki, hərgah anarşi olarsa, romaniyalıların şəhər və ətrafını bütünü talan etmələrinə səbəb olacaqdır.

Lehistan hücumunun durdurulması

Müttəfiqlər Məclisi-Alisi lehlərin [polşalıların] bolşeviklərə qarşı hücumunu durdurmuşlardır. Səbəbi odur ki, lehlərin Rusiya torpaqlarını işğal etməkdən sonra çıxmayacaqlarından qorxmışlardır.

Əmrnamə

“Priazovski kray” qəzetəsində Tuapse nahiyə naçalnikinin əmrnaməsi dərc edilmişdir. Əmrnamədə denilir ki, dəmiryol və teleqraf xətti təxrib edildiyi təqdirdə əhali məsuliyyətə alınıb, xəsarətin miqdarı qədər cəzayı-nəqdiyyəyə [nağd pul cəriməsinə] düşür ediləcəkdir. Əsgərlərə təcavüz edildikdə, əhalidən təminat alınacaqdır. Yaşillər hücum edərlərsə, onlara hüsn-rəğbət göstərən şəhərin hissələri bombardman ediləcəkdir. Baş komandanın əmrnaməsi ilə yaşillərin ailələri Mavərayı-Bəhri-Xəzərə [Zakaspiyskə] göndərilirlər.

Kubanda bolşevizm

“Ç. V.” qəzetəsi xəbər verir ki, Kuban sosialistləri ictimiasında [yığıncığında] bolşevikləri müdafiə etmək üçün təbliğat yapılması qərara alınmışdır.

Dobrovol ordusunda

Müvəffəqiyyətli hücumlarımızdan dolayı ağların ruhu ölmədedir. Xüsusən Don ordusu itaətsizlik göstərərək fərar etmədirlər. Don atamanının əmrnaməsi ilə 43 yaşına qədər ümumi səfərbərlik elan edilmişdir.

İğtişaş

Nauen – Braunşveyqdə spartak və matroslar iğtişaş salmışlardır. İğtişaş qan tökülməksizin bərtərəf edilmişdir [aradan qaldırılmışdır].

Misirdə inqilab

Misir mürəxxəsləri [səlahiyyətli münayəndələri] İsveçrə qəzetələri nümayəndələrinə xəbər vermişlər ki, Misirdə inqilab hərəkətləri başlanmışdır. İngilislərin inqilabçılara qarşı xunrizanə [qəddarca, qan tökən] tədbirlər ittixaz etməsi [tədbirlər görməsi] bütün misirlilərin qiyam etmələrinə bais olmuşdur.

Cəmiyyəti-Əqvam əleyhdarları

İsveçrə əhalisi içində Cəmiyyəti-Əqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] qarşı ədavət hissləri artmadadır. Mitiqlər yapılarq Cəmiyyəti-Əqvama İsveçrənin iştirak etməməsi tələb olunur. Mühəribəyə iştirak edən alman, Fransa, İtaliya, Avstriya, Türkiyə və Serbiya nümayəndələri ictimias [iclas] yaparaq millətçiliklə mübarizə edərək millətləri yek-digəri [bir-biri] ilə barışdırmaq üçün təşəbbüsatda bulunmağı təhti-qərara almışlardır.

Breslauda iğtişaş

Berlindən xəbər verirlər ki, ərzaq yoxluğundan Breslau və Beloostrovda böyük iğtişaşlar vüqu bulmuşdur. Əhali bazara çıxaraq ərzağın ucuz satılmasını tələb etmişdir. Əhaliyə polis mümaniət edənməmişdir [mane ola bilməmişdir]. Axirən [axırda], ərzaq anbarları əhali tərəfindən talan edilməyə başlanmışdır. İş bu dövərəyə girdikdə, əsgərlər işə müdaxilə edib atəş açmış və nəticədə bir çoxları yaralanmışdır.

Hərbi əməliyyat

Şimal cəbhəsi - Şimali Dvina istiqamətində qitəatımız [hərbi hissələrimiz] tərəfindən bir köy işğal edilmişdir. Arxangelsk dəmiryol xəttində əsir və mitralyozlar qənimət almışdır.

Qərb cəbhəsi - Lujsk dairəsində qitəatımız mühəribə ilə bir qaç qəryə [kənd] işğal etmişdir. Qdov istiqamətində hücumlarımız düşmənlərin şiddətli müarizələri [müqavimətləri] ilə müqabilə edilir. Polotsk dairəsində şiddətli mühəribədən sonra 15 fərsəx geri çəkilməyə məcbur olduq. Vilensk istiqamətində bir qaç kənd işğal etdik. Çerniqov dairəsində qitəatımız 6 mitralyoz və başqa ləvazimat qənimət almışdır.

Cənub cəbhəsi - Baxmaç dairəsində şiddətli mühəribələr davam edir. Konotop dairəsində qitəatımız Konotopu tərək etmişdir. Sudj[a] dairəsində mühəribə davam edir.

Türküstan cəbhəsi - Tsaritsın dairəsində düşmən hücumu keçmək istəmişsə də bizim əks-hücumumuz ilə tutduğu mövqelərdən tərd edilmişdir [püskürdülmüşdür].

QƏZETƏLƏRDƏN

Suriya və Fələstinin ingilislər tərəfindən təxliyə edilməsi

“Tayms” qəzetəsi məmul edir [ehtimal verir] ki, Klemanso ilə Lloyd Corc arasında saziş hüsula gəlməsinə görə təşirini-sani ibtidasına [noyabrın əvvəlinə] qədər ingilislər həman Suriya və Fələstin torpaqlarını təxliyə etməlidirlər. Dəməşqdə ingilis əsgərlərinin dəyişməməsi qərara alınmışdır.

Estlanda və Şura Hökuməti

Finlandiyadan yetişən xəbərlərə görə, Estlanda [Estoniya] Məclisi-Müəssisani Rusiya Şura Hökuməti ilə sülh əqd etməyi [bağlamağı] təhti-qərara almışdır.

Kollontayın həbsi

Məşhur bolşevik mübarizəçisi madam Kollontay Kiyev ətrafında həbs edilmişdir.

İrlanda Cümhuriyyəti

Lion - İrlanda Cümhuriyyəti nümayəndəsi Parisdə bəyan etmişdir ki, Britaniya Hökuməti xitabnaməsinə rəğmən, İrlanda Cümhuriyyəti əmri-vaqə hökmünü almışdır [fakta çevrilmişdir]. İrlanda Parlamanı fəaliyyətində davam edir. İrlanda xalqı yalnız qanuni bir hökumət olaraq ancaq Parlamanı tanıyırlar. Parlamanın əmri ilə hər şeyə hazırdırlar. İrlanda viskralının xitabnaməsi İngiltərənin nasıl bir müşkül vəziyyət içində olduğunu təsvirə kafidir. İngiltərə Hökumətinin Şamat və İrlanda oynadığı oyunlar bütün dünyanın gözünü açacaqdır və bunların nasıl bir hiylələr qullandıqlarını ümuma məlum edəcəklər. Özünün agentləri ilə, cəza dəstələri ilə, xitabnamələri ilə İrlanda Cümhuriyyətini məhv etməyə İngiltərə müvəffəq olamayacaqdır. Heç bir qüvvədə ordu ona müavinət edəmməyəcəkdir. Zira İrlanda Cümhuriyyətini məhv etmək üçün bütün İrlanda xalqını məhv etmək lazım gələcəkdir. Hərgah, bütün İrlanda xalqını məhv edərsə də yenə iş bitməyəcəkdir. Çünki Amerika, Avstraliya və bir çox başqa məmləkətlərdə yaşayan irlandalılar qarşısında şu cinayətdən dolayı cavab verməli olacaqdır.

S. BƏYƏ

Yaşamaq, çalışmaq – quru, boş xəyal,
“Varlıqımı, yoxluqmu?” – iştə bir sual.
Barı son dəqiqə yüksək ideal
Nurunu alnına saçdı, saçmadı?

Bax, çiçəklər açmış, donanmış hər yer,
Hər yarpaq “Yaşayış pək gözəldir” der;
Gələyim, baxayım, yanında yer ver,
Türbəndə sarmaşiq açdı, açmadı?

Gecə göyə baxdım, gördüm yıldızı,
Dərdinlə ağladı göylərin qızı.
Qəlbini acıdan zəhərli sızı
Söylə, son nəfəsdə qaçdı, qaçmadı?

Vaxtsız solmuş gülə bülbüllər ağlar,
Matəmə batdımı o Qarabağlar?
Dumanla bürünmüş həşmətli dağlar
Üstünə kölgələr saldı, salmadı?

Səni məftun etdi göydəki mələk,
Sən də getdin, artıq dönməzsən demək.
Qırılmış kamança, solmuş bir çiçək
Bu dünyadan murad aldı, almadı?

Bu gizlin əsrarı varımı anlamış:
Hələ ilkbaharkən heç gələrmə qış?
O ülvi təbiət, səmimi baxış
Bir kəsin yadında qaldı, qalmadı?

Ayn. Y.

BATUM MƏKTUBLARI**II**

Batum şimdi siyasi ehtirasların da bir
cövləngahı olmuşdur. Batumda bir Don
Kixot rolunda siyasi oyunlar oynayan ən

ziyadə Denikinlərdir. Denikinlərin bir ide-
ya və bir əməl [məqsəd, ideal] naminə heç
bir şeyləri yoxdur. Bunları simalarının əbu-
su [qəzəbi, hirsli], hiss və fikirlərinin qaran-
lıqları altında cövlan edən bir həyula [ka-
bus] kimi tanımaq lazımdır.

“Naş kray” müflis tacirlər kimi həya-
tından, gələcəyindən qeyri-məmnun, gah
Rusiyadakı kiçik millətlərə, gah Gürcüs-
tan və Azərbaycana, bəzən də işi bu də-
rəcə gecikdiriyindən dolayı Sülh Konf-
ransına hücum edir, tənqidlər, müaxi-
zələr [töhmətlər, məzəmmətlər] yağdırır.

“Naş kray”da bir məziyyət [xüsusiyyət]
varsa, gənc hökumətlərə, gənc millət-
lərə Rusiya hökumətindən intiqal etmiş
[keçmiş] bəzi məntiqi qaydalara görə bir
dərs vermək və bu dərstdən onları mənti-
qəcə sıxıb “Rusiyasız heç bir Rusiya mil-
lətinin sahibi-hürriyyət və istiqlalıyyət
olamayacağı...” anlatmaqdır.

Batumda “Naş kray”ın dostu ermə-
nilər, rumlar və bir çox məsləksiz möh-
təkilərdir. Möhtəkilər dedim, çünki bun-
larda da siyasi bir fikir büsbütün yox de-
yil. Nikolay, Don, Kerenski, Zaqaqaz pa-
ralarının kurslarına görə bunlar bir siyasi
tərzi-hərəkət təqib etməyi, hiss və fikir-
lərini ona görə tənzim etməyi mənfəət-
ləri icabından ədd etmişlər [mənfəətləri
üçün zəruri saymışlar]!

Ermənilər və rumlara gəlincə, Batu-
mun heç bir zaman Ermənistan olamma-
yacağını anlayan bu qisim, heç olmazsa,
Denikin dostluğunu tərcih edir. Onun nə-
ticəsi olaraq bir çox işlərdə, hətta xəbər
aldığıma görə istehkamatda belə ermə-
ni nəfəratı [əsgərləri] yerləşdirilmiş. Rum-
lar isə Pontus hökuməti-müxəyyələsi
[xəyali hökuməti] naminə “Jupiter” və “He-

rakles”in ilahına vəz və nəsihətlərinə
görə və Trabzonun* süfreyi-nəfisəsini [nə-
fis süfrəsini] dadaraq, Batumda bir “Apol-
lo” hakimiyyətini təsis etmək sevdəsini
dadırlar.

Buna binaən də ruslar hər zaman öz-
lərinin qəhrəmani-biamanı [amansız qəh-
rəmanı] Moloxun kiçik bir baş sallama-
sına bərtərəf edəcəklərinə [aradan qaldı-
racaqlarına] inandıqdan, onlarla şimdiden
ittifaq və etilaf etməkdə [razılığa gəlmək-
də] bir zərər görməyirlər.

Batumda rumlar türkcəni gözəl danı-
şır, türklər kimi “əfəndim”, “zati-aliniz”
sözlərini centləncə söylər, türk və bil-
xassə İstanbulvari düşünür, hər şeydən
siyasi bir mülahizə çıxarır və incəliklər
göstərirlər.

Batumda rumlar[ın], beynəlmiləl lisa-
nı türkcədir, ermənilər, gürcülər, hətta
ruslar, yəhudilər və sairələri ilə bilaixti-
yar [istər-istəmər] türkcə danışırlar.

Rumların Batumda müsəlmanlarla mü-
nasibətləri çox dostanədir. Əksəriyyəni bir
rum, bir müsəlmanın qarşı-qarşıya otu-
rub türk ənənətini ehyaedici [ənənələrini
canlandırıcı] bir təzadə türk qəhvəsi və
nargilə içdiklərini, “ah İstanbul”, “ah Tra-
bzon”, “ah Bəyoğlu” deyər həsbihal eylə-
diklərini [söhbət etdiklərini, dərdləşdiklə-
rini] görərsiniz.

Siyasi cərəyanlardan biri də “İslam
Gürcüstanı Təxlis [qurtarma, xilas etmə]
Cəmiyyəti”dir. Bu cəmiyyət, əslində, xris-
tian gürcülərinin tərtib etdikləri bir kom-
paniyadır. Kompaniyanın direktoru Gür-
cü Milli Şurasının rəisi, aktyor və artistlər

* Trabz – rumca “süfrə” deməkdir. Rumlar bunu
sonra irab etmişlər, “Trabzos” demişlər; bilaxirə,
türklər Trabzona çevirmişlərdir.

də şundan-bundan qeyri-məmnun kim-
sələrdir.

Bu Təxlis Cəmiyyətinin kəndi ünvanı
altında bir də qəzetəsi vardır. Qəzetənin
türkcə qismi İttihad və Tərəqqi firqəsinin
xətə və seyyiatını [qəbahətlərini] tədqiq
etməklə məşğuldur. Gürcücə qismi isə
gürcü yazıcılarının idarəsi altında yazılıb,
cızılıb, bir sürü propoqandalardır. “İslam
Gürcüstanı” qəzetəsi gürcüləşmək üçün
bir yol bulmuşdur ki, o da türklərə isnad-
lar, ittihamlar atmaqdır.

Bu cəmiyyət keçənlərdə Batumda bir
konfrans yığıb Gürcüstana iltihaq etmək
[qoşulmaq, birləşmək] qərarını çıxarmışdır
və Tiflisə mürəxxəslər [nüməyəndələr] gön-
dərmişdir. Fəqət mürəxxəslər getdikdən
sonra Batum oblastının həman əksəri is-
lam əhalisi protestolar göndərmiş və iş
o dərəcəyə gəlmişdir ki, ingilis quberna-
toru rəsmi təhqiqata lüzum görmüş və
məlum olmuşdur ki, Tiflisə gedib Gürcüs-
tana iltihaq etmək istəyən mürəxxəslər
seçilmiş kimsələr deyildirlər.

“İslam Gürcüstanı Cəmiyyəti”nə mü-
ariz [zidd] olan və Cənub-Qərbi Zaqaq-
qaziya hökuməti fikrini müdafiə edən bir
digər cəmiyyət də vardır ki, əhali arasın-
da daha ziyadə intişar etmiş [yayılmış],
daha ziyadə etibar və nüfuz qazanmışdır.
Bu cəmiyyətin bir də “Sədayi-millət” adın-
da qəzetəsi vardır. Qəzetə demokrat bir
qəzetə olduğu üçün kiçik bir formada
çıxır və ancaq əhaliyə aid məsələlərlə
məşğul olur.

Batum oblastı islamı arasında “Sə-
dayi-millət” qəzetəsi “Sədayi-millət” fir-
qəsi kimi bir zehniyyət vermiş, həman
hər kəs sədayi-millət, sədayi-millət yolu
deyər onu adlandırır.

Ə. Həmdi [Qaraağzadə]

NƏSİB BƏYİN İSTEFASI ƏTRAFINDA

– 1 –

Müdiri-möhtərəm əfəndidən rica olunur ki, bu qaç kəlmə sözlərimizi "Azərbaycan" qəzetəsinin bir guşəsində dərc etsinlər.

Biz, Bakı Hacı Pirverdi məscidi camaatı "Azərbaycan" qəzetəsinin 274-cü nömrəsində Rəisi-vükəla [Baş nazir] Nəsim bəy Yusifbəyli əfəndinin istefa verdiyini oxuyub xeyli qəmgin və məhzun olduq [hüzünləndik]. Öylə vətən, millət yolunda bu qədər çalışqan bir vücudun istefasının qəbul edilməməsini qəzetə vasitəsilə rica edirik və Parlaman əzaları [üzləri] əfəndilərdən həm bu barədə kömək istəyirik.

(200-ə qədər imza)

– 2 –

Türk Ədəmi-Mərkəziyyət firqəsi "Müsavat"ın Türkan şöbəsi tərəfindən Divani-Rəyasətə ikinci iclasda ikinci qətnamə olmaq üzrə böylə bir qətnamə göndərilmişdir:

Rəisi-vükəla Yusifbəyli Nəsim bəy həzrətlərinin istefasını "Azərbaycan" cəridəsinin [qəzetinin] 274-cü nömrəsində oxuyub, öylə fəal və çalışqan bir zətin [şəxsin] istefasını qəbul etməməyi Parlaman əzasından qəzetə vasitəsilə rica etməyi təhti-qərara aldıq.

Sədr: Əliheybət Həsratzadə

– 3 –

Müdiri-möhtərəm əfəndidən rica olunur ki, qəzetə sütunlarında bu bir neçə kəlmə sözlərimizə yer verəsiniz.

Biz, ümum Əhmədli kəndinin sakinləri "Azərbaycan" qəzetəsinin 274-cü nömrəsində Rəisi-vükəla möhtərəm Nəsim bəy Yusifbəyli əfəndinin istefa verdiyini oxuyub, nəhayət dərəcədə mükəddər olduq [kədərəndik]. Vətən və millət yolunda böylə çalışqan bir vücudun işləməsi nə qədər xeyirli olduğunu bilib, onun fəaliyyətini nəzərə alıb, istefasının qəbul edilməməsini qəzetə vasitəsilə rica edirik və Parlaman əzalarından istefasının qəbul edilməməsini təmənnə edirik.

Sədr: Həsən Abbasqulu oğlu

– 4 –

Müdiri-möhtərəm əfəndidən rica olunur ki, bu neçə kəlmə sözlərimizi "Azərbaycan" qəzetəsinin bir guşəsində dərc etsinlər.

Biz Sabunçu camaatı və fəhlə sinifləri "Azərbaycan" qəzetəsinin 274-cü nömrəsində Rəisi-vükəla möhtərəm Nəsim bəy Yusifbəyli əfəndinin istefa verdiyini oxuyub xeyli qəmgin və mükəddər olduq. Öylə vətən və millət yolunda çalışqan bir vücudun bizim üçün nə qədər lazım olduğunu bilərək və fəaliyyətini təqdir edərək, o vücudun istefasının qəbul edilməməsini qəzetə vasitəsilə rica edirik və Parlaman əzaları əfəndilərdən həm bu barədə kömək etmələrini təmənnə edirik.

(50-yə qədər imza)

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Ukrayna vis-konsulu

Azərbaycan Cümhuriyyəti Xariciyyə Nəzarəti Ukrayna Milli Rada rəisi Qolo-

vanın Ukrayna Cümhuriyyətinin Bakıda müvəqqət vis-konsulu olmağını qəbul etmişdir.

Pambıqçı və ipəkçilərin syezdi

Düşənbə günü eylülün 22-də saat 1-də Texnik Cəmiyyətinin zalında (Tarqovı və Milyonni küçələrin küncündə) Azərbaycanda əvvəlinci dəfə olaraq pambıq, yun, ipək və bu kimi sənayeyə dair ictimə [yığıncaq] vüqu bulur. İctimada Azərbaycanın qeyri hökumətlər kimi əhəmiyyəti haqqında, bizim məmləkət məhsulətinin ümumdünya bazarında olan əhəmiyyəti haqqında və fərş və başqa toxunma əşyalar haqqında müxtəsər bir sərği olacaqdır.

Gömrükxanada

Bakı gömrükxanası düsturüləmə [təlimat] almış ki, Bakıdan Lənkərana və Azərbaycan Astarasına gedən hər cür mallara mümaniət [manecilik] göstərilməsin.

Bələdiyyə İdarəsi kassasına sui-qəsd

Srağagəcə saat 3-ün yarısında Bələdiyyə İdarəsinin İkinci Zükur [oğlanlar] gimnaziyasına naməlum bədəfkarlar [cinayətçilər] şüşələri sındıraraq pəncərə dəmirələrini kəsməklə kassanı qarət etmək istəmişlərdir. Kassa mühafizi üç qurşun ataraq bədəfkarı yaralamışdır. Ehtimala görə, yoldaşları yaralını aparmışlardır. Dün səhər içərişəhərdə polis təftiş icra etsə də nəticəsiz qalmışdır. Oğruların dərdəst edilmələri [tutulmaları] üçün lazımı tədabir ittixaz edilmişdir [tədbirlər görülmüşdür].

Sentrodomda

Sentrodom [Mərkəzi Ev Komitəsi] nəzdində olaraq [Çelyayevski və Sisyanovski

küçələrin küncündə Lalayevin evində) əhaliyə gəlir vergisi məsələləri haqqında məsləhət verici bir büro açılmışdır. Bu büro yekşənbə [bazar] və cümə günləri gündüz saat 12-dən 2-yə qədər açıqdır. Kasıblara orada məccani [pulsuz] məsləhət verilir.

İtik tapmışam

Həman bu sentyabr ayının 15-də 19-19-cu ildə Kürdəxanı və Pirşağı bağlarından gələn yoldan bir itik tapmışam. Hər kimin tərəfindən itmiş isə zəhmət çəkib Balaxanı kəndində Hüseyn Cəfərova müraciət edə bilər. Özü sakin olan evində əşyasının nişanını bildirib də ala bilər. Tapdığım şeyin qiyməti 500 manata qədərdir.

Çörək

Taxılın və unun bazarda qiyməti qalxmağına görə, Sentrodom lazım bilmiş ki, müvəqqəti olaraq çörəyin qiymətini düşənbə [bazar ertəsi] günündən girvənkədə 50 qəpik qalxızın. Böylə ki, ağ çörək 4 manat 75 qəpik, qara çörək 3 manat 50 qəpik və təndir çörəyi 3 manat 75 qəpikdən satılacaqdır.

Birjada

Kerenski minlik 1.100 manat, 250-lik 1.050 manat və xırda 2 faizdir. Nikolay 500-lüyü 1.200 manat, 100-lüyü 270 manat və xırda 70 faizdir. Gümüş manat 50 manat və xırda 22 manatdır. Osmanlı altun lirəsi 528 manat və kağız lirəsi 120 manatdır. Tiflis parası 35 manatdır.

“Yaşıl qələm”də

Yazı yarışı

Yaşıl qələm dərnəyinin 19 eylül tarixli ümumi yığıncağı gənc qələmlərə, ədib

və mühərrirlərə yarış olmaq üçün bir mövzu intixabını [seçilməsini], onun ümuma elan edilməsini qərara aldı.

Seçilmiş mövzu istiqlalyyətimizin və həyatı-siyasiyyətimizin tarixində böyük rollar oynanmış və bu uğurda özünün gözəlliyini fəda etmiş İsmailiyə binasının indiki halıdır. Ədib və mühərrirlərdən istər şeirən, istər nəsrən [istər şeir, istər nəsr formasında] kim İsmailiyə haqqında ədəbi olmaq şərti ilə bir parça yazar və birinciliyi qazanarsa, ona Yaşıl qələm dərnəyinin mükafatı veriləcəkdir.

Yazılacaq yazılar iki həftə müddətində Yaşıl qələm dərnəyinə təslim edilməlidir.

Türk Ocağında

Qəzetəmizin üç gün bundan əvvəlki sayısında türk zabitanı [zabitləri] tərəfindən Müsavat firqəsinə müraciət edilib, bir il əvvəl onlar tərəfindən Bakıda təşkil edilib də sonradan qapanmış Türk Ocağının kağız və dəftərlərinin onlara dövr və təslim edilməsi yazılmışdı. Əlavə edilmişdi ki, guya Müsavat firqəsinin Bakı Komitəsi Türk Ocağının müəssisliyini [təsisçiliyini] kəndisində saxlamaq şərti ilə zabitanın bu təklifini qəbul etmişdir.

Həqiqəti-hal isə bundan başqadır.

Əvvəla, müraciət edənlər zabitan deyil, bir dəstə gənclərdir ki, onların arasında türkçü zabitlər də var. Saniyən [ikincisi], Türk Ocağının müəssisi və baniləri Müsavat komitəsi deyil, Müsavat firqəsinə mənsub bir neçə türkçülərdir. Türk Ocağının müəssislik imtiyazı da Müsavat firqəsində deyil, həman müsavətçi müəssislərdə qalması arzu edilmişdir.

* * *

Türk Ocağını yenidən güşad etmək [açmaq] fikri ilə uğraşan heyəti-mütəşəbbisə [təşəbbüsçülər heyəti] bununla əskidən Türk Ocağına yazılmış arxadaşlara elan edir ki, bu tarixdən etibarən onlar gəlib yalnız mahanə [aylıq] üç manat verməklə kəndilərinin üzvlük haqqını saxlaya bilərlər. Habelə yeni üzvlər də qəbul edilir.

Müraciət üçün ünvanlar:

- 1) Əski Bələdiyyə meydançasında Ağakazım Haşımovun evində Könüllü təşkilatında Yusif Ziya bəy [Talibzadə];
- 2) Dəniz qırağında Daxiliyyə Nəzarətinin yanında Salman Mümtaz bəyin mağazasında;
- 3) Parlaman binasında “Əhrar fraksiyonunda”;
- 4) Müsavat firqəsində.

Müsavatda

- Şubanıda Müsavat firqəsinin şöbəsi açılıb, sədr Əziz Əsədullazadə, müavini-sədr Həbib Məhəmmədxanzadə, katib Abbasqulu Əhmədzadə və ikinci katibliyə Dadaş Məhəmmədzadə intixab olunmuşdurlar [seçilmişlər].

- Bakıda 2-ci uçastok dairəsində yaşayan Dağlılar məhəlləsi əhalisindən Müsavat firqəsinə bələdiyyə tərəfindən evlərin uçurulması haqqında ərizə varid [daxil] olmuşdur. Müsavat isə bu xüsusda Daxiliyyə naziri müavini ilə müzakirədə bulunmaq üçün firqə tərəfindən Kərbəlayı Vəli Mikayılzadə intixab edilmişdir [seçilmişdir].

- 20 eylülə Müsavat firqəsinin iclasında Bakı Komitəsinin yenidən intixabı oktyabrın 3-nə qərar verilməyə görə, firqə şöbələrə məlumat vermişdir.

- Əbülqasım Şükürovun saxta pul kəsmək kimi xəyanətinə görə bəraət qazanana qədər firqədən kənar edilməsi təhti-qərara alınmışdır.

- Müsavatın Suraxanı şöbəsi üzvlərindən Sumbat Əlizadə və Damənəli Rəsulzadə firqədən kənar edilmişlərdir.

- Düşənbə [bazar ertəsi] günü 22 eylülə axşam saat 6-da Müsavatın heyəti-rəyasətinin iclası təyin olunmuşdur.

AZƏRBAYCANDA

Rəsulzadə Qubada

(Öz müxbirimizdən)

Səhər saat 8-də bir dəstə könüllü xalq silahdarlarının müşayiəti ilə, rast gələn xalqın salamları arasında məbuslar Xaçmazı tərk edib Qubaya tərəf azim oldular [yola düşdülər].

Saat 10 radələrində Qubaya yaxınlaşdıqda, başda Quba “Müsavat” komitəsinin heyəti-idarəsi olmaq üzrə şəhərdən istiqbala [qarşılaşmağa] gələn atlılar qonaqları qarşıladılar.

Şəhərin kənarında yapılmış alaqarı yanında xalq toplanmış idi. Axund həzrətləri ilə əfəndi həzrətləri, Bələdiyyə rəisinin müavini, qlasnilər, yəhudi camaatının nümayəndələri və sair əhali burada cəm idi. Faytonlar burada durdu.

Bələdiyyə rəisi müavini möhtərəm Azərbaycan xadimini təbrik etdi. Yəhudi nümayəndəsi dəxi xoş gəldin dedi. Rəsulzadə cənabları hər ikisinə də cavab verdi. Burada Rəsulzadə cənablarına böyük bir gül dəstəsi təqdim edildi. Qonaqlar axund və əfəndi ilə müsafihə etdikdən [görüştükdən, əl sıxışdıqdan] sonra fayton-

larına süvar olub [minib], bayraqlarla və xalılrla bəzədilmiş küçələrdən gül və çiçək şabaşları altında Quba nümayəndəsi Murtuza Axundov cənablarının evinə getdilər.

Burada evin balkonundan küçəyə toplanan xalqa qarşı Rəsulzadə əfəndi saat yarım davam edən nitqində Xaçmazda söylədiyi nitqini daha ziyadə təfsil ilə təkrar edərək, nəhayət qubalılrların həmiyyət [vətən və ailə təəssübü çəkməklərini] və vətənpərvərliyini təqdir etdi və “Sizi böylə fədakar gördükdən sonra hüdudumuza keçmək istəyən düşmən meyitlərimiz üzərindən keçər deyən Nəsim bəyin haqlı olduğunu təsdiq edirəm!” – deyə dəfələrlə alqışlanaraq qət olunan [kəsilən] nitqini gurultulu “yaşasın”larla bitirdi.

Burada nahar etdikdən sonra qonaqlar yol üstündə qəza qaimməqamliq idarəsi ilə xüsusi bəzədilmiş olan “Müsavat” idarəsini ziyarət edərək Qusara azim oldular [yola düşdülər].

Yol yəhudi məhəlləsindən keçir. Yəhudi camaatı başda ravvin İshaq olaraq məbusları istiqbal etdilər. Ravvin Tövrətdən bir dua oxuyaraq qonaqların qədəmini təbrik etdi. Buna qarşı Rəsulzadə cənabları dedilər ki:

“Oxuduğunuz Tövrət bizcə kitabullahdır [Allahın kitabıdır]. İnandığımız Quran kimi asimanidir.

Quran bizə başqa dinlərə ehtiramı əmr edər. Cinsimiz türkdür. Türk dövlətlərində yəhudi ziddliyi görülməmişdir. Türkiyə yeganə dövlətdir ki, orası yəhudi qırğını görməmişdir. Yəhudiləri himayə edən dövlət Türkiyədir.

Müsəlman və türk cümhuriyyəti olan dövlətimizdə bütün millətlərlə bərabər

siz yəhudilər də gərək şəxs və gərək mil-lət etibarilə əmnü amanda [əmin-amanlıqda] olub rahat yaşayacağınızdan əmin ola bilərsiniz!”

Ravvin təkrar təşəkkür edərək bu sözlərin zəti haqlarında icra olunduğunu və hökuməti-məhəlliyədən [yerli hökumətdən] razı olduqlarını söylədilər və “Yaşasın Müsavat!”, “Yaşasın Azərbaycan!” nidaları içində qonaqlar yollarına azim oldular. Yəhudi məhəlləsində qonaqların keçdiyi küçələrdə qarovul olaraq yəhudi milisləri görülməkdə idi.

Axşam saat 5 radələrində qonaqlar Qusara yetişirlər. Qusar qəsəbəsi ilə ətrafdan gəlmə xalq Azərbaycanın fəsih [gözəl, səlis, aydın danışan] nətiqini dinləmək üzrə toplanmışlardı.

Mahal mollası xüsusi bir ehtiram olmaq üzrə məbuslara duz-çörək təqdim etdi. [Rəsulzadə], övzayi-hazirəyə [hazırkı vəziyyətə] aid müfəssəl nitqini burada da təkrar etdi. Xalq ittihad, ittifaq və qardaşlığa, istiqlal bayrağını ucaltmağa dəvət olundu.

Buradan sonra bir az istirahət edərək məbuslar mahal alay komandanlarını ziyarət etdilər. Bə'dəhu [sonra] qərgəha getdilər. Əsgərlər tərəfindən salamladılar. O gecəni Qusarda qalıb sabahı müəllimlər kursunu ziyarət etdilər. Saat 9-da Qusardan çıxıb geri Qubaya gəldilər.

Qubada Mürsəl bəyildə şərəflərinə verilən ziyafətdə nahar etdilər. Nahardan sonra axund ilə əfəndi həzrətlərinin bazdidinə [görüşünə, ziyarətinə] getdilər, bə'dəhu [sonra] Müsavat idarəsində firqə əzası [üzvləri] ilə xüsusi bir müsahibə məclisi qurdular.

Müsahibə əsnasında Rəsulzadə cə-

nabları “Firqənin təşəkkülü məmləkətə xidmətdir, firqə əzaları, firqə hökumət üçündür, hökumət firqə üçün deyildir” – nəzəriyyəsinə tabe olmaları haqqında müfəssəl məlumat verdi və tövsiyələrdə bulundu.

Bir təqim təşkilat məsəli [məsələləri] haqqında qərar verildikdən sonra qonaqlar axşama doğru Xaçmaza azim olub, oradan Bakıya rəvan oldular.

Əsnayi-səyahətlərində yol uzunluq məbuslar əhali tərəfindən salamlanırlar və köylülərin nümayəndələri ilə xüsusi olaraq müsahibədə bulunurlardı.

Əlif. B.

Salyandan

Müəllimlik kursları

Məlumdur ki, bəzi mərkəzlərdə açılan kimi, Salyanda da müəllimlik kursu açılmışdı. İndi bu həmin kurs axıra gəlir. İmtahanlar başlanmış və sentyabrın 1-də həmin kursdan yeni müəllimlər çıxacaqlar.

Kursda oxuyan tələbələr həm məlumatca, həm də sinifcə qayət rəngbərəng idilər. Burada tacirdən tutmuş sənətkara kimi var idi. Fəqət bunlar birinci imtahanından sonra iyunun axırında azaldılar. Hərçənd yerdə qalanlar da hazır olmaq cəhətdən qayət fəna idilər. Fəqət bunlar bir tərəfdən özlərinin dərin çalışqanlıqlarından, o biri tərəfdən kurs müəllimlərinin – ki ibarət olsun Əli bəy Qasımovdan, Yusif Qasımovdan (Qazax darülmüəllimin müəllimlərindən) və Əlinağı Qasımovdan – göstərdikləri qayət ciddiyyət və səydən, sahili-nicata çıxdılar.

Həqiqətdə də kursdakı müəllimlərin çəkdikləri zəhmət qələmə gələsi deyil. O

qədər canfəşanlıqla, o qədər səmimiyyətlə işlədilər. Güclə yazı-pozu bilən bir cavanı indi götürüb də Tofiq Fikrətin “Fərda”sını və Əhməd Hikmətin “Altın Ordu”sunu anlamağa müqtədir etmək və sadəcə bir məktubu yazma bilməyən bir gəncə indi başlıca yazı yazmağa öyrətmək, təlim və tərbiyə elminə zəti yabançı bir şəxsə indi təlim və tərbiyədən bəhs etdirib ona nümunə dərsi verdirərək təhlil zamanı onunla cürbəcür tədrisi məsələlər həll etmək bir məharəti-dərin, bir müvəffəqiyyət deyilmi?

Hərçənd tələbələrin aldığı məlumat, müəllimlik – bu ilahi vəzifədən ötrü dəryada bir qətrə su misalındadır. Fəqət müəllim əfəndilər vicdanən rahat ola bilərlər ki, onlar öhdələrinə götürdükleri bu ağır vəzifəni ifa etdilər və bir qətrə misalında olsun tələbələrinə həqiqətən rəhbər olacaq məlumat verdilər. Müəllim əfəndilər rahat ola bilərlər ki, onların zəhməti səmərəsiz olmadı.

Kursdan fayda götürənlər nəinki yeni tələbələr oldu, həmçinin məktəb müəllimləri bu kursdan az bilik və təcrübə əxz etmədilər. Unutmamalı ki, bu müəllimlərin içində üsuli-təlim və tərbiyədən əsla xəbərləri yox zatlar [şəxslər] az deyildi. Bunların şimdi bir az gözləri açılıb məktəbə ayıq gedəcəklər və böylə kursun nəfi [faydası] qayət çox oldu.

Bir tərəfdən tələbə və müəllim əfəndilərə məlumat və təcrübə verdi, o biri tərəfdən əfəndilərdə təlim və tərbiyə aləmi kimi qayət böyük və mürəkkəb bir aləmə qarşı rəğbət və həvəs oyandırdı. Bu da az iş deyil. Bundan sonra müəllimlərimiz təlim və tərbiyə məsələləri nədən ibarət olduğunu bildilər. İndi uğraş-

dıqları – bu məsələmiz, bu düşüncələr olacaq və bununla da məktəbimiz tədriscə irəliləyəcək və tərəqqi tapacaq.

Fəqət bir məsələ var ki, o da müəllimimizin və bununla məktəbimizin tədriscə irəliləməyində böyük rol oynayacaq. O da bir “təlim və tərbiyə” məcmuəsi olmağıdır. Ta ki, bu çeşmənin saf suyunda müəllim hərdən özünün təlim və tərbiyəcə məlumat və təcrübələrini yaxalasin. Qəzetənin yazmağına görə, böylə məcmuə verməyi Bakı Müəllimlər İttifaqı öz öhdəsinə götürmək istəyir. Böylə təşəbbüsü səmimi qəlbədən alqışlarız və İttifaqa onun bu başlayışında yardım diləyir.

Böylə kurs müəllimləri əfəndilərdən çox razılıq edərək və yeni qurtaran müəllim yoldaşlarımıza da yol üstündə tövfiq [Allahın köməyini] diləyib, gedib də zavallı kəndimizin iyimş, çürümüş həyatına, ölmüş ruhuna maarifin o can verən zərrələrini salıb da camaatın uğruna saflıq və səmimiyyətlə işləməklərini arzu və təmənnə edərək.

Müəllimə: Mina [Axundzadə]

TEATRO [VƏ] MUSIQI

Artistlər gecəsi

Məhərrəmül-həram ayı yaxınlaşdığından teatro qapalı olacağı münasibətilə bu gün sentyabrın 23-də Bakı Türk Aktorları İttifaqı Dövlət Teatrosunda cümlə aktyor və aktrissalar şərəfinə olaraq mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır: “Aktyorların səhnə həyatı”. Bu tamaşada artistlərin səhnə dalındakı həyatı göstəriləcəkdir.

Sonra İsa bəy Aşurbəylinin bir pərdədə yazmış olduğu “Cəhənnəm” pyesi mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır. “Cəhənnəm”də bir para simalar mühakimə ediləcəkdir.

Bundan sonra, “Arşın mal alan” operettası mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır. Bu dəfə əksinə olaraq arvadlar kişi rolu və kişilər arvad rollarını ifa edəcəklər.

Axırda konsert kabare olacaqdır. Müslüm bəy Maqomayevin musiqi ilə tərtib etdiyi “Türk qadınının rəqsi” göstəriləcəkdir. Fasilələrdə Azərbaycan əsgəri orkestri çalacaqdır.

Tamaşa axşam saat 8-də başlanıb 12-də bitəcəkdir. Biletlər satılır teatrın kassasında. Təfəsilat listoçkalarda və afişalarda.

ELANLAR

Xüsusi dərslər

Türkcəni 6 ay zərfində tamamilə oxuyub yazmaq və ərəbcəni bir sənə zərfində üsulicədid üsulu ilə öyrənmək və fransızca da yaxın zamanda kifayət dərəcədə öyrənmək üçün xüsusi müəllim istəyənlər idarəmizə müraciət etsinlər.

İbrahim Əli oğlu 4 yaşında, əynində sarı milli jilet, ayağında ağ tuman, sarı ayaqqabı, başında ağ araçqın, 3 gündür itibdir. Bunun barəsində məlumatları olanlardan acizənə rica edirəm ki, 3-cü polis idarəsinə xəbər versinlər.

Əli Kəlbəli oğlu
9084

Bir-iki dükan lazımdır. Krivoy, Kolyubakin-ski, Nikolayevski, Tarqovı, Bolşoy Morskoy küçələri dairələrində. Telefon nömrə: 21-05.
9096

Xəzər dənizində posta, sərnişin və yük gəmilərinin hərəkəti

Bakı-Ənzəli

15-ci körpüdən səşənbə [çərşənbə axşamı], cümə və bazar günləri saat 4-də.

Bakı-Tazaşəhər (Krasnovodsk)

15-ci körpüdən düşənbə [bazar ertəsi], çarşənbə və cümə günləri saat 5-də.

Bakı-Salyan

19-cu körpüdən bazar, səşənbə, çarşənbə və cümə günləri saat 4-də.

Bakı-Ənzəli-Şahsavar-Məşhədsər-Bəndər Gəz və geri

17-ci körpüdən çarşənbə günü saat 4-də.

Bakı-Həsənqulı-Bəndər Gəz-Məşhədsər və geri

17-ci körpüdən səşənbə günü saat 4-də.

Petrovsk-Fort-Aleksandrovsk-Quryev və geri

Paroxodlar Petrovskdan pəncşənbə [cümə axşamı] günləri saat 4-də çıxırlar.

Bakı-Lənkəran-Astara

17-ci körpüdən düşənbə, səşənbə və şənbə günü saat 4-də.

Bakı-Petrovsk

15, 24 və 25-ci körpülərdən səşənbə, pəncşənbə və şənbə günləri saat 4-də.

T-178

Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası Gövhər xanım Qazızadə

Vəzi-həml edənlər hər bir vaxt, gələn xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə kimi qəbul edilirlər. Təvəllüdxanada əməliyyatı-cərrahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor Tsentner konsultasiya yapır. Feldşeritsamama Vasserman çiçək döyür, yara bağlayır və iynə vurur. Adres: Armyanski küçə nömrə 13. Telefon nömrə 58-39.

T-321

Doktor M. İ. Lurye

Əmrəzi-zöhrəviyyə və daxili naxoşluqları qəbul edir. 914 və 606 müalicəsi. Qəbul edir hər gün səhər saat 8-1-ədək; axşam saat 4-7-yədək. Ünvan: Vorontsovski küçə, nömrə

45, Bandarnının küncündə, yolu Bandarnıdan, nömrə 8, 3-cü mərtəbə. Telefon: 17-06 və 52-36.

7406

Arvad diş həkimləri Z. A. Şexter və xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayıрма dişlər. Dişlərin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnələr üçün tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir.

Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. Voronsovski küçə 17 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

10218

Berlin Darülfünunu doktoru S. İ. Kopelioviç

Daxiliyyə və əsəbiyyə naxoşluqları qəbul edir səhər saat 10-dan 1-ədək, axşam saat 5-dən 7-yədək. Elektrik müalicəsi, 606 və 914 müalicəsi və qeyriləri.

Adres: Vorontsovski küçə nömrə 17, 2-ci mərtəbə. Telefon nömrə 50-28 və 93.

10244

Doktor Hacı Fətulla Ağəlizadə

Daxiliyyə və canda olan mərzələrə və həmçinin uşaqlara məxsus azarlara müalicə edir. Mərizləri [xəstələri] hər gün səhər saat 7-dən 10-ədək və axşam saat 4-dən 7-yədək qəbul edir. Adres: Şamaxı küçəsində 14 nömrəli evdə. Telefon 19-27.

9016

Diş həkimi Semyon Aronoviç Kaqan (18 il xarici məmləkətdə təcürbə almış)

Təzə işlər və yaxşı materiallardan işlər qəbul edilib hazırlanır. Qəbul olunur səhər saat 9-dan 1-ədək; axşam saat 4-dən 6-yədək. Ünvan: Ofiserski küçə, nömrə 4, Nikolayevski küçənin küncündən ikinci ev.

9046

Doktor Əliheydər Allahverdiyev
Naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Hər gün səhər saat 8-dən 9-ədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. İçəri şəhər Bolşoy Minaretski küçə, nömrə 1. Bağın qarşısında. Telefon nömrə 36-21.

9051

Diş həkimi S. İ. Kobılitskaya

Gəlib naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Dişlərə müalicə edir, kauçuk və qızıl üzərində dişlər qayırır. Vorontsovski, nömrə 12, Poçtovı küçənin küncündə. Telefon 22-17.

9026

Petroqraddan gəlmiş doktor İshaq Avetisoviç Atayans (professor Mixaylovun müavini)

Mamalıq, qadın və urologiya naxoşluğuna mübtəla olanları qəbul edir. (Bövl [idrar] yolu azarına, köhnə və təzə süzənəyə müalicə edir.) Bövl yolunu elektrik aləti ilə müayinə edir. Hər gün saat 3-dən 6-ya kimi. Çarşənbə günləri fəqirləri pulsuz qəbul edir.

Ünvan: Telefonu küçə, nömrə 6.

7444

Diş həkimi B. M. Şternin

Voronsovski küçə, nömrə 22, Karantinninin küncündə. Telefon nömrəsi 48-15.

Dişlərə müalicə olunub doldurulur, kauçuk və qızıl üzərində süni dişlər qayırılır, dişlər ağrısız çəkilir. Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. Qiymətlər münasibdir.

9060

Doktor Mustafa bəy Hacıqasımov

Mamalıq və qadın naxoşluqlarını qəbul edir. Hər gün cümə günlərindən başqa saat 4-dən 6-a qədər. Vorontsovski nömrə 17. Kabinə telefonu 34-78.

9032

Doktor

Nikolay Mixayloviç Mdivani

Gəlib naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Daxili naxoşluqlar. Qəbul edir hər gün səhər saat 8-10-dək, axşam saat 5-7-yədək.

Ünvan: Vorontsovski 15, Qubernskinin küncündə. Telefon 6-78.

9047

Diş həkimi

S. M. Hamburq

Təzə işlər, qızıl, kauçuk, platina üzərində dişlər qayırılır. Qəbul olunur saat 9-dan 2-yədək, 4-dən 6-yədək. Nikolayevski caddə 21, Parlaman qarşısında. Telefon 5-96.

9056

Diş həkimi

Viraxobskaya

Gəlib naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Kauçuk və qızıl üzərində dişlər qayırır. Voronsovski, nömrə 21. Gimnaziçeskinin küncündə.

9022

Elan

Azərbaycan Dəmiryol İdarəsi bununla Bakı camaatına elan edir ki, Bakı-Biləcəri yolundakı 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95 nömrəli poyezdlərə sentyabrın 10-dan etibarən baqaj qəbul olunur.

T-253

Elan

Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarəti Bakı paroxod cəmiyyətlərinə və bununla maraqlananlara elan edir ki, Azərbaycan və İran təbəələrinin Zakaspi hökuməti tərəfindən zəbt olunan malları indi paroxod cəmiyyətləri skladlarındaırlar və bu malları sahibləri icazəsiz, fəqət mallar onların olduğunu təsdiq edəcək vəsiqələrlə ala bilərlər.

Nazir: [Ağ] Əminov

T-262

Elan

Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarəti bununla ümumə elan edir ki, hökumətin 1 sentyabr 1919 sənəsi qətnaməsi mövcubincə [qətnaməsinə əsasən] 28 iyul həmin sənə qanunu üzəriylə Lənkərana və Azərbaycan Astarasına paroxod cəmiyyətləri paroxodlarında onların məsuliyyəti ilə mal apararlar mal aparmaq üçün icazə almaqdan azad edilirlər.

Zikr olunan yerlərə (kirjimlərdə, yelkənli lodkalarda və sairələrində) mal aparmaq qadağan olunur.

T-264

**Müdür:
Hacıbəyli Üzeyir**

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

S. bəyə

səh. 376. “Matəmə batdımı o Qarabağlar?": qəzetdə “Qarabağlar” sözü bitişik yazılmışdır; olduğu kimi saxladıq.

“Ayn. Y.”: bu imza Əli Yusifə (Yusifzadəyə) məxsusdur.

Batum məktubları

səh. 376. “Don Kixot”: ispan yazıçısı Migel de Servantesin məşhur romanının qəhrəmanı; məcazən, real olmayan ideaların arxasınca qaçan xəyalpərəst insanları ifadə etmək üçün işlənilir.

“hiss və fikirlərinin”: “hiss” yerinə qəzetdə “hüsn” getmişdir.

“Naş kray”: Batumda 1919-1920-ci illərdə nəşr edilmiş ictimai-siyasi və ədəbi qəzet; Könüllü ordunun tərəfini tutmuşdur.

“Pontus” (yaxud Ponti, Pont): Kiçik Asiyanın (Anadolunun) şimal-şərqində tarixi bölgə və burada e. ə. III – b. e. I əsrlərində mövcud olmuş ellin çarlığı. Yunanlar arasında bu qədim çarlığı diriltmək ideyasına inananlar və xidmət edənlər var.

“Jupiter” (yaxud Yupiter): qədim Roma mifologiyasında səma, işıq və şimşək tanrısı; bütün tanrıların atası.

“Herakles” (yaxud Herakl): qədim yunan mifologiyasında Zevsin oğlu.

səh. 377. “Apollo” (yaxud Apollon): qədim yunan və qədim Roma mifologiyalarında işıq tanrısı.

“Molox”: bəzi xalqların mifologiyalarında günəş tanrısı; böyük qurbanlar tələb edən amansız obraz.

“Bəyoğlu”: İstanbulun Avropa hissəsində yerləşən ilçə; keçmişdə “Pera” adlanmışdır. Tarix boyu daha çox azlıqların yaşadığı, xarici ölkələrin diplomatik nümayəndəliklərinin yerləşdiyi rayon olmuşdur.

“bunu sonra irab etmişlər”: “irab” ərəb dilinin qrammatikasında, sözlərin sonundakı sait və samit səslərin müəyyən dəyişikliyə məruz qalmasına deyilir.

Bakı Türk Aktyorları İttifaqı

səh. 364. “Əyri güzgü”: “Arşın mal alan” operettasının qadın rollarını kişilərin, kişi rollarını qadınların oynadığı tamaşasını ifadə etmək məqsədilə işlənilmişdir.

Qismi-rəsmi

səh. 365. “Seyyidüş-şühada əleyhissəlam”: “şəhidlərin rəhbəri, başçısı”; Məhəməd peyğəmbərin miladi təqvimlə 680-ci ildə Kərbəla çölündə qətlə yetirilən nəvəsi Hüseyin nəzərdə tutulur.

Kabinə təşkilinə aid

səh. 366. “ümuri-idarə başında olmasını”: qəzetdə “olmasını” yerinə “olmamış” getmişdir.

Azərbaycan

Məclisi-Məbusanında

səh. 371. “və o işlə iştiğal eyləyən”: qəzetdə “eyləyən” yerinə “ilə” getmişdir.

səh. 372. “Xəzinə Palatasının ləğvi”: bu qanun layihəsi Xəzinə Palatasının yox, Xəzinə Palatası müdir müavinliyi ştatının ləğvi haqqında idi.

“5 - . . . . . haqqındakı”: qəzetdə belə getmişdir; bu qanun layihəsi açıq hərəclərdə daşınan və daşınmaz malların siyahıya alınması və satılması qaydalarının dəyişdirilməsi haqqında idi.

Teleqraf xəbərləri

səh. 372. “(Bolşevik xəbərləri)”: qəzetdə “xəbərləri” yerinə “səfərləri” getmişdir.

səh. 373. “Priazovski kray”: Rusyanın Rostov-na-Donu şəhərində 1891-1920-ci illərdə nəşr olunan qəzet.

“İttihad və Tərəqqi”: 1889-cu ildə siyasi bir cəmiyyət kimi qurulmuş, daha sonra fəaliyyətini siyasi partiya kimi davam etdirmiş və 1918-ci ildə ləğv edilmişdir. Əsas simaları Ənvər, Tələt və Camal paşalar 1913-cü ildən etibarən Osmanlı dövlətində hakimiyyəti öz əllərində saxlamışdılar.

“İslam Gürcüstanı”: Batumidə gürcü və türk dillərində nəşr edilmiş qəzet. Redaktoru Məhəmməd bəy Abaşidze idi.

“Sədayi-millət”: 1919-cu ilin martından 1920-ci ilin iyuluna qədər Batumda nəşr edilmiş qəzet.

Nəşib bəyin istefası ətrafında

səh. 378. “274-cü nömrəsində”: qəzetdə “274” yerinə “276” getmişdir.

Bakı xəbərləri

səh. 379. “Tarqovı”: Bakıda küçə; indiki Nizami küçəsi.

“Milyonni”: Bakıda küçə, indiki Fikrət Əmirov küçəsi.

“Mərkəzi Ev Komitəsi” (yaxud Sentrodom): Bakının ehtiyaclarının təmin edilməsi məqsədi ilə şəhər əhalisini polis dairələrinin (sahələrinin) sərhədləri daxilində qurulan ev komitələrində təşkilatlandırın və bu komitələrin vahid rəhbər orqanı olan qurum. Quruluş yığıncağı 1917-ci ilin dekabr ayının axırlarında keçirilmişdi.

“Çelyayevski”: Bakıda küçə; indiki Mirvarid Dilbazi küçəsi.

“Sisyanovski”: Bakıda küçə; indiki Təbriz Xəlilbəyli küçəsi.

“gənc qələmlərə, ədib və mühərrirlərə”: qəzetdə belə getmişdir: “gənc qələmlərə və ədib mühərrirlərə”.

səh. 380. “Əski Bələdiyyə meydançası”: “Haşimov meydanı”, “Gənclər meydanı”, “Duma meydanı” kimi adlarla da tanınan, Bakıda Qoşa qala qapısı önündəki meydan.

Azərbaycanda

səh. 382. “Qubada Məsəl bəy”: güman ki, Qubada xəfiyyə polisi müdiri olan Mürsəl bəy Nazirov nəzərdə tutulur.

Elanlar

səh. 384. “Krivoy” (yaxud Krivaya): Bakıda küçə olmuşdur; hal-hazırda Fəvvarələr meydanı ərazisinə daxil edilmişdir.

“Kolyubakinski”: Bakıda küçə; indiki Nigar Rəfibəyli küçəsi.

“Nikolayevski”: Bakıda küçə; indiki İstiqqal küçəsi.

“Tarqovı”: Bakıda küçə; indiki Nizami küçəsi.

“Bolşoy Morskoy”: Bakıda küçə; indiki Bülbül küçəsi.

səh. 386. “kirjim”: yastıdıbli, kiçik gəmi.

Çərşənbə, 24 sentyabr 1919-cu il, nömrə 281

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Çarşənbə, 28 zihiccətül-haram sənə 1337. 24 eylül 1919 sənə.

Türk və islamla müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 2 manat.

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 70 rublə, 2 aylığı 130 rublə, 3 aylığı 180 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 60 rublə, 2 aylığı 110 rublə, 3 aylığı 150 rublə. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə oktyabr ayının 1-nədək heasb olunur.

Elan fiatı: birinci səhifədə sətiri 5 rublə, axırncı səhifədə sətiri 4 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 3 rublə.

Kinoteatr “RENESSANS”

Tarqovı küçə, nömrə 11

Sentyabrın 23-ndən etibarən 1919-cu ildə İ. N. Yermolov fabrikası “Prometei film” cəmiyyətinin indiyədək Bakıda göstərilməmiş Qafqaz kontrabandçıları həyatından **“Qara sürü”** adlı şəkli göstəriləcəkdir.

Drama 5 hissədə. Baş rollarda məşhur rus kino-teatrosu artistlərindən İ. Marjuxin və N. Lisenko iştirak edəcəklər.

9091

ELAN

1919 sənə sentyabrın 25-də pəncşənbə günü gündüz saat 10-da Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan olunur.

T-268

SİRK “MODERN”

Çarşənbə günü sentyabrın 24-ndə 1919-cu ildə üç böyük hissədə tamaşa göstəriləcəkdir. Demo-Kazo truppası, Vintsentso qardaşları və “Top adamlar” gastrolu olacaqdır.

Məşhur sportsmen Pyotr Nikolayevici

Yelizarov tərəfindən mükəmməl surətdə vücuda gətirilmiş Fransa güləş mübarizəsinin 87-nci günüdür.

Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

1-nci qəti mübarizə: Gənc Əli – Naməlum.

2-nci qəti revanş mübarizəsi: Qırmızı Maska – Staroşvili.

3-ncü: Əhmədov – Yemelyanov.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında. Tamaşa başlanacaq 8-də, qurtaracaq 12-də. Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində [nəzarəti altında] olacaqdır.

9092

“AZƏRBAYCAN” QƏZETƏSİ KANTORU TƏRƏFİNDƏN

Qəzetəni nəşr etmək üçün məxaric və mətbəə qulluqçuları və xidmətçilərinin maaşı artdığından və bir para mətbəə materiallarının bahalığından dolayı “Azərbaycan” qəzetəsi nəşriyyatı işbu sənə sentyabrın 25-dən elan haqqını zeyldəki [aşağıdakı] qərar üzrə etməyə məcbur olmuşdur:

1-ci səhifədə sətiri 8 rublə; axırncı səhifədə sətiri 6 rublə; itən şeylər və yer axtaranlar üçün 4 rublə.